

KØBENHAVNS KOMMUNE

FORSLAG TIL BUDGET 2013

GENERELLE BEMÆRKNINGER TIL BUDGETFORSLAG 2013

DEL I: RAMMER OG FORUDSÆTNINGER FOR BUDGETFORSLAGET

Generelle Bemærkninger til budgetforslag 2013 består af to dele. I første del beskrives rammerne for budgetforslaget, herunder den makroøkonomiske situation, Økonomaftalen for 2013 og betydningen af et ændret udligningssystem og beskæftigelsestilskud. Dernæst beskrives hovedlinjerne i budgetforslaget, effektiviserings- og administrationstiltag samt en 2025-fremskrivning af Københavns Kommunes udgifter.

Afslutningsvis redegøres for de konkrete forudsætninger for budgetforslaget. beskriver rammer og forudsætninger for budgetforslaget. Det tages udgangspunkt i den aktuelle økonomiske situation og ledighedsudviklingen. Derefter gennemgås hovedlinjerne i Økonomaftalen for 2013 mellem KL og regeringen og dens betydning for Københavns Kommune. Anden del omhandler udfordringer og initiativer i Københavns Kommune.

DEN MAKROØKONOMISKE SITUATION

Den aktuelle økonomiske situation i Danmark er stadig præget af den internationale afmatning. Udsigterne i mange europæiske og

Foto: Olesenhave

andre lande er tyngt af en svigtende tillid til de offentlige finanser. Slutningen af 2011 var præget af ekstraordinær stor usikkerhed om håndteringen af statsgældsrisen i en række europæiske lande, og der var frygt for en eskalering af krisen som følge af fornyet uro på de finansielle markeder. Med forskellige initiativer såsom nye lånefaciliteter i Den Europæiske Centralbank og vedtagelsen af rammer for finanspolitik i EU, forbedredes aktiemarkederne ind i 2012.

Table 1. Nøgletal fra Økonomi- og Indenrigsministeriets prognose for dansk økonomi, maj 2012

	Realiseret		Forventet	
	2010	2011	2012	2013
Realvækst i BNP (procent)	1,3	1	1,1	1,5
Nettoledighed (1.000 personer)	114	109	114	119
Forbrugerprisindeks (stigning, procent)	2,3	2,8	2,5	1,7
Kontantpris på enfamiliehuse (stigning, procent)	2,7	-2,9	-5,5	1,5
Offentlig saldo (procent af BNP)	-2,7	-1,9	-3,8	-1,7

Det Økonomiske Råd forventer, at der vil ske en gradvis, men langsom aftrapning af statsgældskrisen og dermed langsom konjunkturalisering – undervejs med mulige midlertidige tilbageskridt. Opsvinget ventes at blive skrøbeligt, og der er reel frygt for, at statsgældskrisen udvikler sig, så de i forvejen svage vækstudsigter svækkes yderligere. Dette skyldes til dels den meget usikre situation om Grækenlands eventuelle exit fra euroen.

Alligevel forventer Økonomi- og Indenrigsministeriet mere fremdrift i den danske økonomi frem mod 2013. Dette vil ske som følge af de kraftige stimuli fra meget lave renter, regeringens kickstart og udbetalingen af efterlønsbidrag samt en styrket forbrugertillid gennem foråret. Også Det Økonomiske Råd forventer, at Danmark vil få en højere vækst end euroområdet, hvilket bl. a. skyldes de planlagte finanspolitiske lempelser med

høj vækst i det offentlige forbrug og investeringer, og at Danmark i modsætning til flere europæiske lande ikke er ramt af mistillid til statsfinanserne.

Nedenstående gennemgang af den makroøkonomiske situation er baseret på prognoser fra Økonomi- og Indenrigsministeriet og Det Økonomiske Råd fra maj 2012.

Økonomi- og Indenrigsministeriets skøn for væksten baseres på en antagelse om, at gælds- og tillidskrisen i Europa ikke optrædes væsentligt, og at den igangværende genopretning i USA ikke bremses. Det skal understreges, at der dog fortsat er betydelig usikkerhed om styrken i genopretningen af den internationale økonomi.

I Økonomi- og Indenrigsministeriets prognose fra maj 2012 skønnes BNP-væksten i Danmark at blive godt 1 pct. i 2012 og 1,5 pct. i 2013. Væksten er endnu ikke stærk nok til at trække en mærkbar fremgang på arbejdsmarkedet. Til sammenligning skønner Det Økonomiske Råd en BNP-vækst i 2012 på 1,3 pct. og i 2013 på 1,2 pct. Økonomi- og Indenrigsministeriet forventer, at beskæftigelsen vil stige svagt med 3-4.000 personer i både 2012 og 2013.

Konjunkturudviklingen og den lempelige finanspolitik vil medføre en markant forværring af den offentlige saldo. Den offentlige saldo forværrer fra et underskud i 2011 på 35 mia. kr. til et underskud i 2012 på 70 mia. kr. eller knap 4 pct. af BNP, hvilket primært skyldes fremrykning af udbetaling af efterlønsbidrag. I 2013 vil underskuddet blive reduceret til knap 2 pct. af BNP.

Boligmarkedet er stadig trængt og forventes i 2012 at opleve yderligere prisfald på 5,5 pct. I 2013 ventes boligpriserne at stige med 1,5 pct. Den lave rente er med til at understøtte en stabilisering og gradvis styrkelse af prisudviklingen på et stadig skrøbeligt boligmarked. Inflationen skønnes at blive 2,5 pct. i 2012 og 1,7 pct. i 2013.

LEDIGHEDEN TOPPER I 2013

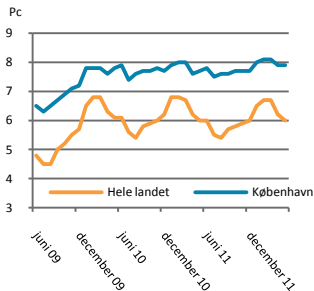
Økonomi- og Indenrigsministeriet forventer, at der i 2012 vil være ca. 114.000 ledige, hvilket er en stigning i forhold til 2011 og på niveau med 2010. Frem til 2013 vil ledigheden stige yderligere til ca. 119.000 personer, for derefter at falde frem mod slutningen af 2013. Det Økonomiske Råd forventer omtrent den samme udvikling i ledigheden.

København har et højere ledighedsniveau end landet som helhed, og i 2011 havde kommunen den ottende højeste ledighed blandt kommuner i Danmark. I løbet af de seneste tre år har ledigheden i gennemsnit været 1,6 procentpoint højere i København. Hvor ledigheden i hele landet siden begyndelsen af 2010 er svinget mellem 4,5 og 6,8 pct., har niveauet i København ligget relativt stabilt omkring de 7,5-8 pct. Ledigheden er i de første måneder af 2012 på landsplan faldet med 0,5 procentpoint til et niveau på 6 pct., mens København har en stort set uændret ledighed på ca. 8 pct. i samme periode.

På landsplan er ledigheden størst for de 25-29-årige. I maj 2012 havde denne gruppe en ledighed på 9,6 pct. Til sammenligning var ledigheden for personer på 60 år den laveste med en ledighed på 3,5 pct.

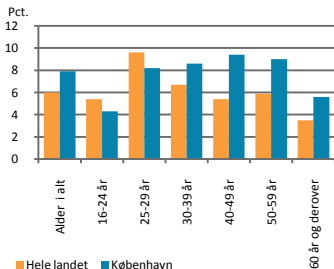
I København findes den største ledighed derimod blandt de 40-59-årige. De 40-49-årige havde i maj 2012 en ledighed på 9,4 pct., mens ledigheden for dem mellem 50 og 59 år var 9,0 pct. De 16-24-åriges ledighed i København var 4,3 procent og dermed den laveste på tværs af alle aldersgrupper.

Figur 2. Fuldtidsledige i pct. af arbejdsstyrken

Kilde: Danmarks Statistik, foreløbig opgørelse af bruttoledighed

Figur 3. Fuldtidsledige i pct. af arbejdsstyrken, maj 2012

Kilde: Danmarks Statistik, foreløbig opgørelse af bruttoledighed

ØKONOMIAFTALEN FOR 2013

Regeringen og KL indgik i juni 2012 en aftale om kommunernes økonomi i 2013. Rammen for de kommunale serviceudgifter i 2013 tager udgangspunkt i de kommunale budgetter for 2012. Hertil kommer et løft på i alt 0,8 mia. kr. fordelt med 500 mio. kr. til dagtilbud og 300 mio. kr. til forebyggelse og sundhedsfremme.

Da kommunernes budgetter samlet set lå 2,5 mia. kr. under aftaleniveauet i 2012, ligger kommunernes budgetter i 2013 således også 2,5 mia. kr. under niveauet i økonomiaftalen for 2012.

Der er tale om en økonomisk stram aftale. De økonomiske rammer for kommunerne i 2013 er fastsat under hensyntagen til EU-henstillingen og behovet for at konsolidere de offentlige finanser. Til gengæld indeholder aftalen en række effektiviseringsinitiativer, der skal sikre bedre ressourcudnyttelse og dermed frigøre økonomisk råderum.

FORTSAT NULVÆKST I SERVICEUDGIFTER

Økonomiaftalen for 2013 indebærer, at kommunernes serviceudgifter i 2013 ikke må overskride niveauet fra budgetterne i 2012 reguleret for pris- og lønudviklingen samt meropgaver og inklusive det nævnte løft til dagtilbud og sundhed på i alt 0,8 mia. kr.

Kommunerne kompenseres ikke for stigende serviceudgifter som følge af ændringer i befolkningssammensætningen. Det betyder, at kommunernes eventuelle udgiftsstigninger på dette og andre områder skal håndteres inden for de eksisterende økonomiske rammer i form af effektiviseringer eller omprioriteringer.

Et bredt flertal i Folketinget har vedtaget en budgetlov, som fastlægger de fremtidige rammer for samarbejdet mellem staten og kommunerne. Med budgetloven vil Folketinget fra 2013 skulle fastsætte fireårige lofter for de kommunale serviceudgifter.

LOFT OVER ANLÆGSUDGIFTER

På anlægsområdet indebærer aftalen som noget nyt et udgiftsloft. Kommunernes samlede anlægsinvesteringer i 2013 må således maksimalt udgøre 15,5 mia. kr. I lighed med aftalen for 2012 udmøntes 2 mia. kr. fra regeringens kvalitetsfond. Kvalitetsfonden indeholder midler til statslig medfinansiering af

kommunale investeringer i de fysiske rammer på dagtilbudsområdet, i folkeskolen, i idrætsfaciliteter samt på ældreområdet.

Københavns Kommune har i de senere år haft meget høje anlægsinvesteringer. Det nye anlægsloftet betyder, at København har en udfordring i at fastholde det planlagte, høje investeringsniveau for.

Anlægsloftet skyldes regeringens ønske om at opfylde EU Kommissions henstilling til Danmark om at forbedre de offentlige finanser med 0,5 pct. af BNP fra 2012 til 2013.

LAVERE KOMMUNALT GRUNDKAPITALINDSKUD

Regeringen vil på baggrund af økonomiaftalen med KL søge tilslutning til at nedsætte det kommunale grundkapitalindskud til alment boligbyggeri fra 14 pct. til 10 pct. fra 1. juli 2012 og som udgangspunkt frem til og med 2016.

Dette betyder for København, at kommunen for de samme midler nu har mulighed for at give tilsagn om byggeri af flere almene boliger. Kommunen har dermed bedre forudsætninger for at opføre 9.000 nye almene boliger frem mod 2025, så kommunen fortsat kan realisere målet om, at almene boliger udgør 20 pct. af byens boligmasse. Dette sikrer en social balance i byens boligmasse.

FLERE STATSLIGE SANKTIONSMULIGHEDER

Regeringen har de senere år indført strammere sanktionsmuligheder overfor kommunerne i tilfælde af, at de ikke holder sig inden for de aftalte økonomiske rammer. I aftalen for 2013 tilføjes nu yderligere stramninger.

Foto: Seier+Seier

Det betingede balancetilskud på 3 mia. kr. videreføres. Det indebærer, at kommunerne under ét kun får udbetalt det fulde bloktilskud i 2013, hvis deres budgetter holder sig inden for den aftalte nulvækst i serviceudgifterne. Gør kommunerne ikke det, kan regeringen tilbageholde op mod 3 mia. kr. En eventuel regnskabs sanktion for 2013 vil tage afsæt i det aftalte udgiftsniveau.

Som noget nyt indeholder aftalen for 2013 en sanktionsmulighed knyttet til anlægsinvesteringer. Således kan regeringen tilbageholde op mod 1 mia. kr., hvis kommunernes budgetter ikke overholder den aftalte ramme for anlægsudgifter på 15,5 mia. kr.

Københavns Kommune har de senere år overholdt de aftalte økonomiske rammer, både hvad angår budget og regnskab.

FLERE PULJER TIL VANSKELIGT STILLEDE KOMMUNER

Der er fastsat et balancetilskud for at sikre balance mellem de samlede kommunale udgifter og indtægter for kommunerne under ét i 2013. Balancetilskuddet løftes ekstraordinært med 3 mia. kr. med henblik på at styrke kommunernes generelle likviditet. Yderligere afsættes en lånepulje på 0,5 mia. kr. til kommuner med lav likviditet.

I lighed med de senere års aftaler, indeholder aftalen for 2012 en håndsregning til kommuner i en særlig vanskelig økonomisk situation. I forbindelse med ændringen af udligningssystemet (se senere) forhøjes den ordinære særtilskudspulje ekstraordinært til 400 mio. kr. i 2013 og 2014, mens ændringerne indføres. Hertil kommer oprettelsen af en ny social særtilskudspulje på 400 mio.

kr. fra og med 2013 til løsning af sociale problemer, som er typiske for de større byer.

Yderligere åbnes der op for, at nogle kommuner i en vis grad kan tilpasse de kommunale skatter betinget af et uændret beskatningsniveau for kommunerne under ét. Såfremt der i 2013 sker en samlet kommunal skatteforhøjelse, vil dette resultere i en modregning over bloktilskuddet.

For at give økonomisk stærke kommuner incitament til at nedsætte deres skatter, etablerer regeringen i 2013 en tilskudsordning for kommuner med et beskatningsniveau, der ligger over landsgennemsnittet, og som i 2013 nedsætter skatten.

Da beskatningsniveauet i København med 24,6 pct. ligger under landsgennemsnittet på 24,9 pct., vil tilskudsordningen ikke være tilgængelig for kommunen.

MODERNISERING OG BEDRE RESSOURCEANVENDELSE

Med de fastsatte stramme økonomiske rammer for serviceudgifter, skal nye initiativer og forbedringer af den kommunale service finansieres gennem modernisering og bedre ressourceanvendelse i den kommunale opgaveløsning samt omprioriteringer.

Med Gensidighedsaftalen fra 2009 indgik regeringen og KL et samarbejde om at effektivisere i kommunerne for i alt 5 mia. kr. frem mod 2013. Denne målsætning videreføres nu i regi af den ny Moderniseringsaftale. Regeringen og kommunerne vil hver gennemføre initiativer, som frigør ressourcer for 750 mio. kr. i

2013 og 2014. På denne måde frigøres i alt 1,5 mia. kr. i kommunerne til at prioritere kerneopgaver og den borgernære service.

Regeringen har i forhold til 2013 fremlagt initiativer for 358 mio. kr. som led i dens opfyldelse af Moderniseringsaftalen. Initiativerne indebærer bl.a. mindre administration i kommunerne som følge af effektivisering af løn, bogføring og regnskab, en øget tilslutning til forpligtende statslige indkøbsaftaler samt øget digitalisering og velfærdsteknologi.

Hvad angår digitalisering, kommer effektiviseringerne fra nye obligatoriske digitale selvbetjeningsløsninger og digital post samt et samarbejde mellem regeringen og KL om effektive indkøb og øget konkurrence på det kommunale it-marked. Regeringen har herudover fremlagt 37 nye forslag til regelforenklning og afbureaukratisering.

GRØN OMSTILLING

Økonomaftalen indeholder en række initiativer, der skal understøtte kommunernes muligheder for at tilpasse sig fremtidens klimaforandringer og yderligere styrke den kommunale natur- og miljøindsats.

Regeringen og KL er enige om et løft af kommunernes investeringsniveau i klimatilpasning af spildevandsområdet med 2,5 mia. kr. i 2013. Kommunerne sikres bedre muligheder for at samarbejde med forsyningselskaberne om at forebygge oversvømmelser gennem en bedre afledning og håndtering af regnvand. Forsyningselskabernes indsats vil blive finansieret over taksterne for afledning af spildevand.

Regeringen og KL er også enige om, at kommunerne i de næste år skal styrke indsatsen for at få et renere vandmiljø og en bedre beskyttelse af levesteder for dyr og planter i Danmark. Yderligere er parterne enige om, at indsatserne i det kommende landdistriktsprogram skal hjælpe kommunerne til at overholde Danmarks EU-forpligtelser på miljø- og naturområdet.

Foto: Mikael Colville-Andersen

BEDRE DAGTILBUD

Der er med finansloven for 2012 afsat 500 mio. kr. til bedre normeringer i dagtilbud fra 2013 og frem. Regeringen og KL er enige om at fordele midlerne som et tilskud til kommunerne ud fra antallet af børn mellem 0 og 5 år i de enkelte kommuner. De ekstra midler skal understøtte en styrket kvalitet i kommunernes dagtilbud.

Regeringen og KL er samtidig enige om, at der fremover ikke må være løstrevne lukkedage i dagsinstitutionerne fremover. Kommunerne skal således sørge for, at der kun holdes lukkedage, når forældre og børn holder ferie og fremmødet af børn derfor er meget lavt.

Med økonomiaftalen for 2014 vil parterne følge op på dels udviklingen i kommunernes normering i dagtilbud og dels udviklingen i omfanget og placeringen af lukkedage.

Foto: Tristram Sparks

FOKUS PÅ SUNDHED

Regeringen og KL er enige om at styrke kommunernes arbejde med forebyggelse og hverdagsrehabilitering for ældre samt kommunernes indsats over for kronisk syge. Økonomiaftalen indeholder derfor et målrettet løft på 300 mio. kr. i 2013 og frem. De ekstra midler skal medvirke til at forebygge uheldsmæssige indlæggelser og bidrage til sammenhængende patientforløb.

EN BEDRE BESKÆFTIGELSESSINDSATS

Regeringen og KL ønsker, at der skal ske en forenkling af reglerne på beskæftigelsesområdet, således at kommunerne kan bruge færre ressourcer på administration og flere ressourcer på at hjælpe de ledige i job. Regeringen og KL er på den baggrund enige om at suspendere reglen om strafrefusion, hvis kommunen ikke gennemfører tilbud om aktivering og samtaler rettidigt. Yderligere er regeringen og KL enige om at modernisere de kommunale rådigheds- og sanktionsregler, hvilket skal forhandles og finansieres som led i en reform af kontanthjælpssystemet.

Regeringen vil i løbet af 2012 fremlægge et oplæg til omlægning af refusionssystemet. Udgangspunktet er, at kommunernes udgifter til forsørgelse ikke længere skal afhænge af typen af ydelse, men i stedet af ydelsens varighed. Hovedprincippet i det nye system kan således være, at refusionssatsen gradvist aftappes med den enkelte borgers varighed på offentlig forsørgelse – uanset hvilken ydelse, borgeren modtager.

ÆNDRING TILSKUD OG UDLIGNING TIL KOMMUNERNE

ÆNDRINGER AF UDLIGNINGSSYSTEMET

I foråret 2012 indgik regeringen og Enhedslisten aftale om justeringer af udligningssystemet. Aftalen ændrer på det system, der udligner de økonomiske forskelle mellem kommunerne på baggrund af dels aldersbetingede forhold og dels objektive sociale kriterier og bygger på resultatet af et analysearbejde i Økonomi- og Indenrigsministeriets Finansieringsudvalg, som har været i gang siden 2009.

Aftalen betyder økonomisk set, at Københavns Kommune mister indtægter på omkring 245 mio. kr. årligt. Årsagen til tabet skal findes i, at det ændrede udligningssystem i høj grad flytter penge fra de større byer til de mellemstore kommuner og udkantskommunerne, bl.a. fordi ældre udlejningsboliger uden mangler i de store byer ikke længere indgår som et socialt kriterium, der medfører merudgifter. Samtidig er en række øvrige sociale kriterier enten ændret eller erstattet af nye kriterier, som samlet set gør, at København i det nye system fremstår mindre socialt belastet end tidligere.

JUSTERING AF BESKÆFTIGELSESTILSKUDET

Ligeledes i foråret indgik hele Folketinget en aftale om ændringer i beskæftigelsestilskuddet. Tilskuddet finansierer kommunernes udgifter til forsørgelse af dagpengemodtagere og står udenfor udligningssystemet. Finansieringsudvalget har analyseret den tidligere model for tilskuddet, idet bl.a. KL har rejst kritik af modellen, da den i 2010 medførte en samlet overkompensation af kommuner i Østdanmark og en underkompensation af kommuner i Vest- og Nordjylland.

Den nye model sikrer, at tilskuddet fremadrettet fuldt ud kompenserer de enkelte landsdele for deres udgifter til forsørgelse af forsikrede ledige. Inden for hver landsdel tildeles kompensationen ud fra kommunens andel af ledigheden i året to år før tilskudsåret. Denne model er valgt ud fra den hensigt, at kommunerne skal have incitament til at nedbringe ledigheden og dermed udgifterne til forsørgelse af forsikrede ledige.

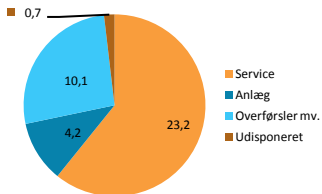
Det nye beskæftigelsestilskud har virkning allerede fra 2011, således at den efterregulering, der sker af 2011 i sommeren 2012, sikrer overensstemmelse mellem udgifter og indtægter i hver landsdel i regnskabet for 2011.

Ændringen betyder, at København skal tilbagebetale 237 mio. kr. for 2011, hvor kommunen hidtil havde modtaget et beløb på 112 mio. kr. mere end udgifterne. Samlet set får København dermed et tab på 125 mio. kr. fra den nye model i 2011. Tilbagebetalingen skal ske i foråret 2013. Hvorvidt der fremadrettet fortsat vil være tab på dette område vil i høj grad afhænge af ledighedsudviklingen i København i forhold til de andre kommuner i landsdelen.

KØBENHAVNS KOMMUNES ØKONOMI I BUDGETFORSLAG 2013

Københavns Kommunes budgetforslag for 2013 indeholder udgifter for i alt 37,9 mia. kr. og indtægter for det samme beløb. Udgifterne i Københavns Kommune fordeles mellem service, overførsler og anlæg. Fordelingen fremgår nedenfor.

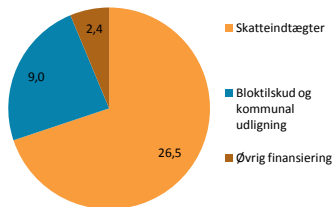
Figur 4. Nettoudgifter for i alt 37,9 mia. kr. i 2013

Udgifter til kommunal service udgør 23,2 mia. kr. De største udgiftsposter under serviceområdet er daginstitutioner, der koster 4,3 mia. kr., ældreomsorgen der koster 4,3 mia. kr., og folkeskolen der koster 3,4 mia. kr.

Udgifterne til overførsler udgør i alt 10,1 mia. kr., hvor udgifterne til kontanthjælp og dagpenge på 4,9 mia. kr. er den største post. Anlægsudgifterne i budgetforslag 2013 udgør 4,2 mia. kr. hvoraf halvdelen, 2,1 mia. kr. går til at bygge skoler og daginstitutioner.

Figur 5. Indtægter for i alt 37,9 mia. kr. i 2012

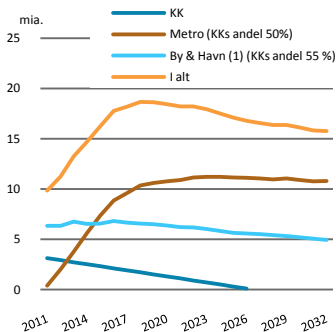
Københavns kommunes budgetterede indtægter for 2012 udgør i alt 36,8 mia. kr. Størstedelen på 25,1 mia. kr. kommer fra indkomstskatten og andre skatteindtægter, mens 9,9 mia. kr. kommer fra kommunaludligning og bloktilskud.

KOMMUNENS GÆLD

Københavns Kommune har over en længere årrække aktivt nedbragt kommunens gæld ved at prioritere afdrag på kommunens lån i budgetterne. Gælden pr. indbygger i Københavns Kommune primo 2012 var således på ca. 5.700 kr., mens landsgennemsnittet lå på ca. 14.600 kr. Gælden forventes primo 2013 at være på ca. 2,9 mia. kr.

..

Figur 6. Forventet gældsudvikling
(Københavns Kommune samt Metroselskabet og By&Havn i forhold til ejerandel)

Kommunens principbeslutning om at nedbringe gælden med 200 mio. kr. om året fører til, at gælden vil være afdraget helt i 2027. Der er ikke i perioden behov for at refinansiere noget af gælden, dvs. at kommunen ikke skal optage lån på noget tidspunkt. Københavns økonomiske risiko fra gældseksponering er derfor meget begrænset. Prioriteringen af gældsafdrag har samtidig den effekt, at kommunens renteudgifter er faldet og forsat vil falde frem mod 2027, hvilket varigt frigør midler til nye aktiviteter.

I et bredere perspektiv kan Kommunen betragtes som en concern sammen med datterselskaber, hvoraf de største er Metroselskabet og Arealudviklingselskabet By&Havn (tidligere Ørestadsselskab). Gælden i disse to selskaber, som kommunen har en forpligtigelse til at stå inde for, skal derfor indgå i betragtningen af den samlede gældseksponering.

Bruttogælden i selskaberne er høj og skal ses i sammenhæng med selskabernes store aktivporteføljer, der er finansieret ved gældsoptagelse. Københavns Kommune er derfor i fællesskab med de øvrige ejere (Staten og Frederiksberg Kommune) i 2013 og fremover i højere grad eksponeret på gældssiden, end kommunens egen gæld tilsiger.

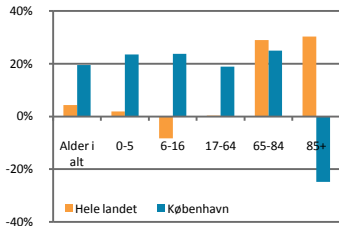
På den lange bane ventes gælden i kommunens selskaber at blive nedbragt som følge af henholdsvis et driftsoverskud for Metroselskabet og et frasalg af udviklede grunde for By&Havn.

DEN DEMOGRAFISKE UDVIKLING I KØBENHAVN

København vokser fortsat. De seneste seks år er folketallet steget med næsten 50.000 – fra et udgangspunkt på lidt over 500.000 i 2006 til 549.050 ved begyndelsen af 2012. Befolkningsvæksten svarer i øjeblikket til ca. 1000 nye københavnere om måneden, og denne trend forventes at fortsætte i de kommende år – dog i aftagende grad. Således forventes der i 2025 at bo omkring 656.000 borgere i København.

Den demografiske udvikling i Københavns Kommune adskiller sig markant fra landet som helhed. Indbyggertallet i hovedstaden stiger i perioden 2012-2025 med 20 pct. sammenlignet med kun 4 pct. i hele landet. Samtidig huser København i dag Danmarks yngste befolkning med et aldersgennemsnit på 36 år sammenlignet med et gennemsnit på 40 år for hele landet. Og københavnernes vil fortsætte med at blive yngre end befolkningen i det øvrige Danmark. Således forventes en væsentlig højere vækst i København i alle befolkningsgrupper under 65 år i forhold til udviklingen på landsplan frem til 2025.

Figur 7. Demografisk udviklingsprognose frem til 2025 for Københavns Kommune og hele landet, aldersopdelte

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistik og Statistik, Københavns Kommune

Hvad angår børn i skolealderen 6-16 år, er udviklingen i København modsatrettet i forhold til landet som helhed. Hvor der i København vil være 24 pct. flere i denne aldersgruppe i 2025, vil

Danmark opleve et fald i antallet af 6-16-årige på 8 pct. Ser man på antallet af indbyggere i den arbejdsdygtige alder (17-64 år), vil København opleve en stigning på 19 pct. frem til 2025, mens antallet er uændret i hele landet.

Derimod forventes der i København at blive relativt færre af de ældre borgere. Antallet af 65-84-årige vil frem til 2025 stige med 25 procent i København sammenlignet med 29 procent i hele landet. Forskellen er endnu tydeligere for de ældste borgere over 85 år, som der bliver 25 pct. færre af i København frem mod 2025, mens der på landsplan forventes en stigning på 30 pct. i denne befolkningsgruppe.

Det er vigtigt fortsat at følge den demografiske udvikling tæt, da den har stor betydning for kommunens indtægter og udgifter.

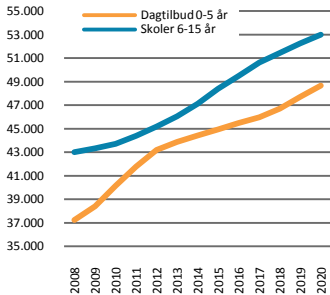
BYENS BØRN

Det fortsat stigende børnetal er vidne om, at København tiltrækker og fastholder børnefamilier i byen. Det er attraktivt at bo i København, og det er vigtigt at fastholde denne udvikling.

De seneste års massive udbygning af daginstitutionskapaciteten betyder, at København med de igangsatte projekter kan garantere pasning inden for 4 kilometer af familiens bopæl senest i 2014. Pasningsgarantien bliver overholdt, og rammerne for byens yngste børn er ved at være på plads.

Foruden pasning af de mindste københavnere skal der også sikres plads i folkeskolen og i fritidstilbud til de lidt ældre børn. Derfor har København de sidste to år udbygget kapaciteten med 11 nye skolespor, og det fortsatte behov for nye spor skal imødekommes de kommende år. Sporene skal bygges i de bydele, hvor behovet er størst, og imødekomme børnefamiliernes behov for skolegang og fritidstilbud.

Figur 8. Udviklingen i antal børn i Københavns Kommune 2012

Kilde: Statistik, Københavns Kommune

Det stigende børnetal lægger et pres på serviceudgifterne til børnenes skolegang og dagtilbud. Med et fortsat loft på serviceudgifter skal enhedspriserne på børneområdet holdes

nede for fortsat at have ressourcer til alle byens børn. Det har kommunen arbejdet målrettet med de seneste par år.

På dagpasnings- og fritidsområdet har tiltag såsom klyngestruktur vist sig effektivt – det vil sige, at flere institutioner deler den administrative leder, men bibeholder en pædagogisk leder. Sammen med fleksibel nybygning og udbygning af daginstitutionskapaciteten og fjernelse af kompensationsordninger samt en markant forbedret økonomistyring i institutionerne har tiltagene medført et væsentligt fald i enhedsprisen fra 2010 til 2011.

Figur 9. Udvikling i enhedspriser* 2007-2011 (Regnskabstal, 2012 p/l)

	2007		2009		2011
Skoler	84.023	87.41	85.207	83.546	**
Børnehaver	126.685	121.50	121.554	125.918	106.573

* Brutto driftsudgifter pr. barn.

** Enhedspriserne for skolerne i 2011 er endnu ikke beregnet, da der mangler oplysninger om antallet af indskrevet elever for skoleåret 2011/2012.

Sammen med fleksibel nybygning og udbygning af daginstitutionskapaciteten og fjernelse af kompensationsordninger samt en markant forbedret økonomistyring i institutionerne har tiltagene medført et væsentligt fald i enhedsprisen, særligt fra 2010 til 2011 med et fald på 15 pct. for børnehaver.

På skoleområdet, hvor kapacitetspreset vil være størst de næste par år, har man også sænket udgifterne pr. elev. Fra august 2012 gælder nye arbejdstidsaftaler for lærerne, som sikrer, at den

enkelte lærer bruger en større del af sin arbejdstid i direkte samspil med eleverne. Samtidigt betyder specialreformen (fra 2011) en mere fokuseret og inklusionsparat specialindsats.

Generelt skal København bygge intelligent, når der bygges til byens børn. Børnenes alderssammensætning og behov ændrer sig, og byggeri sikrer, at faciliteter kan bruges på tværs af børnegrupper, så KKFO'er og skoler deler lokaler, og fritidshjem og dagsinstitutioner benytter sig af de samme grønne områder og fritidsfaciliteter.

EN MÅLRETTE BESKÆFTIGELSESDINDSATS

Den økonomiske krise har medført en væsentlig stigning i ledigheden på landsplan og i København. Krisen har betydet stigende udgifter til dagpenge og kontanthjælp som følge af den stigende ledighed. I Københavns Kommune har udgifterne til kontanthjælp, sygedagpenge og førtidspension således været stødt stigende siden krisens start i 2008.

Københavns Kommune har iværksat en række initiativer, der skal reducere ledigheden i København, hvor et særligt fokus er rettet mod nyuddannede og unge kontanthjælpsmodtagere samt langtidsledige.

Der er således afsat midler i 2012 og 2013 til en intensiveret opsøgende indsats overfor private små og mellemstore virksomheder, som skal resultere i indgåelse af aftaler om etableringen af 300 ekstra private løntilskudspladser. Der er i

samme periode igangsat et forsøg med nytteaktivering for unge mellem 25 og 29 år.

Københavns mange ledige akademikere udgør et stort potentiale for at bidrage til vækst og udvikling i København, herunder ikke mindst i det private erhvervsliv. Kommunen har derfor målrettet arbejdet for at skabe akademikere-arbejdspladser i private virksomheder siden 2011.

Samtidig viderefører København den styrkede indsats for langtidsledige dagpengemodtagere, som blev igangsat i 2011. Indsatsen skal forebygge fastholdelse i langtidsledighed og efterfølgende social marginalisering, samt sikre et bedre match mellem de lediges kvalifikationer og de kvalifikationer, der efterspørges på arbejdsmarkedet.

EFFEKTIVISERINGER OG BEDRE ADMINISTRATION

København har igennem flere år arbejdet målrettet med at tilvejebringe ambitiøse effektiviseringer. Det er nødvendigt, at dette arbejde fortsætter, da det er en forudsætning for at Københavns Kommune kan håndtere de stramme økonomiske rammer og udgiftspresset som følge af befolkningstilvæksten.

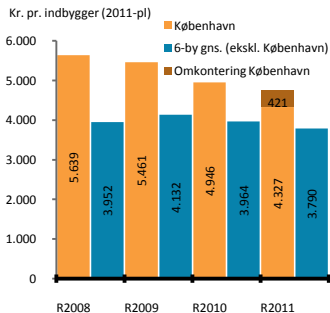
Effektiviseringer ligger desuden i tråd med Moderniseringsaftalen mellem regeringen og KL, hvor parterne vil afbureaukratisere og dermed flytte midler fra administration til borgernær service i kommunerne.

I budgetaftalen for 2012 besluttede Borgerrepræsentationen, at Københavns administrationsudgifter skal reduceres med 500 mio. kr. frem imod 2015. Baggrunden er, at Københavns Kommunes udgifter til administration er betydeligt højere end i de øvrige store byer i Danmark. I 2010 var forskellen mellem udgifterne til administration i København og i de øvrige 6-byer 524 mio. kr. I 2011 er denne forskel reduceret til 516 mio. kr., når der er taget højde for den tekniske omkontering, der er sket i 2011. Såfremt der ikke korrigeres for omkonteringen, er forskellen mellem København og de øvrige 6-byer 289 mio. kr.

København er godt i gang med at sænke de administrative udgifter. Og med Borgerrepræsentationens beslutning om at samle de administrative opgaver knyttet til løn- og personaleadministration samt regnskab i kommunens Koncernservice er målet kommet et skridt nærmere.

Fokus på administrative effektiviseringer fastholdes i de kommende år, hvilket både vil ske i regi af effektiviseringsstrategien og det fortsatte arbejde med administrationsplanen.

Figur 10. Driftsudgifter til sekretariat og forvaltning

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger

Fremadrettet vil det blive lettere at følge udviklingen i de administrative udgifter, idet der med budget 2013 sker en revision af den nuværende kontoplan, der muliggør en tydeligere opdeling af de administrative udgifter.

EFFEKTIVISERINGSSTRATEGI

Den flerårige effektiviseringsstrategi indebærer, at Københavns kommune skal omstille og effektivisere for minimum 250 mio. kr. årligt. Effektiviseringerne fordeles mellem forvaltningsspecifikke effektiviseringer og tværgående effektiviseringer, hvoraf 200 mio. kr. skal findes på forvaltningsspecifikke effektiviseringer og 50 mio. kr. på tværgående effektiviseringer. Effektiviseringerne finder sted på flere forskellige områder. Som eksempler kan nævnes: Effektiviseringer som følge af bedre indkøbsaftaler, effektiviseringer som følge af øget digitalisering og selvbetjeningsløsninger samt effektiviseringer som følge af omlægninger og tilpasninger på it-området.

Effekten af tidligere års effektiviseringstiltag indgår i forvaltningernes effektiviseringsmål for både forvaltningsspecifikke og tværgående effektiviseringer. I 2013 skal der således som minimum udarbejdes tværgående effektiviseringsforslag for 9,1 mio. kr. og forvaltningsspecifikke effektiviseringsforslag for 107,2 mio. kr. Udmøntningen af de konkrete effektiviseringsforslag sker i forbindelse med forhandlingerne om budget 2013.

ADMINISTRATIONSPLAN

Som et led i realiseringen af målsætningen om at reducere kommunens administrationsudgifter med 500 mio. kr., besluttede Borgerrepræsentationen på sit sidste møde inden sommerpausen 2012 at samle en række af kommunens administrative opgaver på løn- og personaleområdet og på regnskabsområdet. Forslagene indebærer, at ca. 365 medarbejdere i løbet af 2013 flytter fra fagforvaltningerne til kommunens administrative servicecenter, Koncernservice.

Implementeringen af forslagene vil betyde, at de enkelte institutioner og enheder frigøres fra en række administrative driftsopgaver. Derudover vil forslagene medføre en række kvalitetsmæssige gevinster samt effektiviseringer for 57 mio. kr. frem mod 2017. I projektet om administrationsplanen arbejdes der desuden videre med at samle styringen af kommunens it-kontrakter, udvide kommunens tværgående indkøbsaftaler samt udarbejde en plan for styring og effektivisering af ejendomsområdet, såkaldt facility management, på tværs af forvaltningerne.

Foto: Mikael Colville-Andersen

KØBENHAVNS ØKONOMI FREM MOD 2025

For at vurdere Københavns Kommunes økonomiske situation på mellemlang sigt, har Økonomiforvaltningen foretaget en fremskrivning af kommunens samlede økonomi frem mod 2025.

København Kommune er vækst. Befolkningen er vokset med 30.000 mennesker de sidste tre år. Og hver eneste måned vokser byen med 1000 nye borgere, heraf 100 børn. I 2025 er der 100.000 flere københavnere. Det er en befolkningstilvækst på 20 pct.

Væksten skaber et stort behov for nye investeringer i skoler, daginstitutioner, fritids- og kulturfaciliteter, men også

infrastruktur og renoveringer af kommunens eksisterende bygninger. Samtidig skaber væksten et pres på kommunens driftsudgifter, som forventes at stige med 2,4 mia. kr. frem mod 2025.

Da der er en stram statslig styring af kommunernes udgifter og for at skabe plads til det høje investeringsbehov, er det derfor vigtigt, at kommunen fortsætter sin ambitiøse effektiviseringsstrategi på 250 mio. kr. årligt frem mod 2025. Sker dette vil der både være råd til at finansiere de stigende driftsudgifter og til nye prioriteringer på 100 mio. kr. årligt. Kommunen er imidlertid på det seneste blevet påvirket af en række eksterne forhold, som skaber et pres på indtægterne og dermed også mulighederne for at investere i renoveringer og tilpasninger af bygningsmassen og forbedringer af infrastrukturen.

Særligt har den nye model for det kommunale udligningssystem betydet, at kommunen mister et trecifret millionbeløb årligt, ligesom også den nye model for beskæftigelsestilskuddet forventes at reducere indtægterne.

En fremskrivning af kommunens økonomi frem mod 2025 er med til at skabe et billede af, hvordan de nye økonomiske rammer kan rumme de investeringsbehov, der kan konstateres i København frem mod 2025.

Tabellen viser centrale elementer i regeringens 2020-plan holdt op imod de forudsætninger, der er indarbejdet i Københavns 2025-plan. Den forventede vækst i befolkningen gør, at København i 2025 skal huse knap 40 pct. af hele landets befolkningvækst. Samtidig vil kommunens effektiviseringsstrategi på 250 mio. kr. årligt betyde, at der i 2020

er omstillet for 2,4 mia.kr. i kommunen. Denne omstilling svarer til næsten halvdelen af statens ambition om omstillinger af den offentlige sektor frem mod 2020.

Figur 11. Københavns Kommunes 2025-plan og regeringens 2020-plan

	Regeringens 2020-plan	
Vækst i offentligt forbrug	0,8 pct. årligt	0,0 pct. årligt
Vækst i folketal 2013-2020	130.000	50.000
Omstilling frem mod 2020	5 mia. kr.	2,4 mia. kr.
Øget beskæftigelse 2011-2020	180.000	36.000

BUDGETFORSLAGETS FORUDSÆTNINGER

Økonomiforvaltningen følger løbende op på økonomien frem mod 2025 og vil på Økonomiudvalgets budgetseminar forud for budgetforhandlingerne fremlægge planen for udvalget.

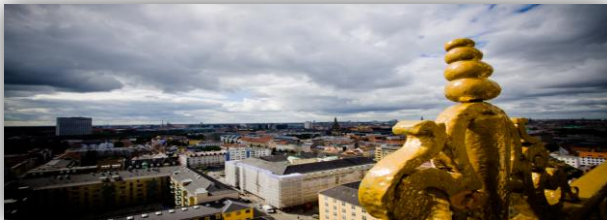
Budgetforslaget for 2013 bygger på følgende forudsætninger:

- En uændret skatteprocent på 23,8 procent
- En uændret grundskyldspromille på 34, som er den maksimale sats.

- En uændret dækningsafgiftspromille på forretningsjendomme på 9,8
- Gældsafdrag på 202mio. kr.
- Statstilskud og udligning i overensstemmelse med økonomiaftalen mellem KL og regeringen, herunder det betingede statstilskud indarbejdet, da det forudsættes at aftalen overholdes.
- En udisponeret serviceudgiftspulje på 177,1 mio. kr.
- En udisponeret anlægspulje på 532,4mio. kr.

De to udisponerede puljer vil tilsammen udtrykke forskellen på de forventede indtægter og de forventede udgifter i budgetforslag 2013.

Foto: Mikael Colville-Andersen

Udover disse to puljer er følgende puljer i budgetforslag 2013 endnu ikke udmøntet:

- To puljer til uforudsete udgifter på henholdsvis 98,9 mio.kr. på service og 27,0 mio. kr. på anlæg
- To investeringspuljer på henholdsvis 10 mio. kr. på drift og 40 mio. kr. på anlæg til investeringer i forbindelse med effektiviseringsstrategien.
- To DUT-puljer på hhv. 0,9 mio. kr. i service og -19,2 mio. kr. på overførsler mv.
- En servicebufferpulje på 72,4 mio. kr., der skal anvendes til serviceoverførelser fra 2012.

GENERELLE BEMÆRKNINGER TIL BUDGETFORSLAG 2013

DEL 2: UDFORDRINGER OG INITIATIVER I KØBENHAVNS KOMMUNE

Denne del omhandler københavnerfortællingen om Københavns rolle som vækstmotor for hele landet. Der fokuseres på større aktuelle og fremadrettede initiativer for at styrke vækst og kvalitet i København.

FOKUS PÅ VÆKST, BESKÆFTIGELSE OG PRODUKTIVITET

Som Danmarks hovedstad har København en væsentlig rolle for at få bragt ikke blot regionen, men hele landet ind på et vækstspor. Langt størstedelen af innovation, arbejdspladser og investeringer skabes i de store byer verden over og i regionen omkring dem.

I København skal vækst og livskvalitet gå hånd i hånd. Det gør byen attraktiv. Men der er behov for en styrket økonomiske vækst for at kunne fortsætte udviklingen af en by i verdensklasse. København arbejder ud fra en målsætning om en gennemsnitlig vækst på 5 pct. pr. år og en 4 pct. årlig stigning i produktivitet frem mod 2020. Der skal skabes 20.000 private arbejdspladser og sikres plads til 100.000 flere Københavnerne.

Københavns Kommune arbejder derfor tæt sammen med universiteter, virksomheder, stat og region om at skabe én stærk regional vækstalliance. Som eksempel samarbejder København på energi og miljøområdet tæt med Copenhagen Cleantech Cluster, som samler virksomheder, forskningsinstitutioner og offentlige myndigheder i Hovedstadsregionen.

København vil i lighed med andre metropoler opleve et stigende pres på miljømæssige og økonomiske ressourcer, og væksten skal derfor ske i forbindelse med en bedre udnyttelse af de eksisterende ressourcer. Vi skal blive bedre til at udnytte viden om byen og byens liv til at optimere og styre ressourceanvendelsen, både i kommunen selv, hos borgerne og virksomhederne. For at København kan udvikle sig til en "Smart City" skal vi blive bedre til at samle data i byen for at synliggøre ressourceanvendelse og skabe smarte løsninger. Det kræver samarbejde med de forskellige dataejere i byen.

AMBITIONENS BYUDVIKLING

For at sikre plads til Københavns befolkningsvækst samarbejder kommunen løbende med By & Havn og andre relevante aktører om byudvikling. Samarbejdet skal sikre, at Københavns potentiale for befolkningsvækst realiseres. Det er primært en

udvikling af Nordhavn, Carlsberg, Sydhavn, Ørestad og Valby Syd, som skal sikre boliger og fysiske arbejdspladser til de nye københavnere.

For at sikre en koordinering af kommunale og private investeringer udarbejder kommunen årlige handlingsplaner, som dels giver overblik over gennemførte og kommende investeringer, samt behovet for nye investeringer i takt med befolkningsudviklingen i områderne. Handlingsplanerne er således et vigtigt redskab for at skabe investorsikkerhed i byudviklingsområderne og dermed rammer for vækst i byen som helhed.

Foto:Add1sun

SAMARBEJDE MED MALMØ OG HAMBORG

Et tæt og koordineret samarbejde med Malmø og Hamborg har en række potentialer for at skabe vækst og arbejdspladser også i København.

Som et led i Københavns Kommunes intensiverede samarbejde med Malmö Stad arbejder de to byer på et fælles Erhvervskort til markedsføring af byudviklings- og erhvervsområder overfor internationale virksomheder, investorer og developere. Ved at inddrage erhvervsorganisationerne Copenhagen Capicity og Invest in Skåne i udviklingen og lanceringen af Erhvervskortet sikres en koordinering af erhvervsindsatsen på begge sider af sundet og inddragelsen af ejendomsbranchen i markedsføringen af de to byer.

Hamburg og København underskrev i juni 2011 en samarbejdsaftale for at styrke relationerne og skabe yderligere vækst, beskæftigelse og livskvalitet i en bredere region. Hamburg og København er enige om at styrke det regionale samarbejde ved at arbejde for en hurtigere togforbindelse over Femern Bælt så rejsetiden reduceres fra 4,5 time i dag til ca.2,5 timer, når forbindelsen åbner i 2020. Derudover arbejder byerne for en tættere forbindelse mellem byernes erhvervs-klynger og forskningsinstitutioner og etablere konkrete projekter på klima, energi og turismeområdet samt et kultursamarbejde.

VERDENS FØRSTE CO2 NEUTRALE HOVEDSTAD

København skal være CO₂-neutral i 2025. Det er målet som politikerne vedtog i 2009. Der er nu udarbejdet en plan, for hvordan indfrielse af målet kan nås. KBH 2025 – Klimaplanen tager hensyn til den økonomiske og miljømæssige bæredygtighed, som samtidig skaber vækst i København.

Der skal sættes ind på flere fronter; der skal ske ændringer inden for transportområdet, energiforbrug og -produktion. Københavns Kommune skal også selv gå foran som det gode eksempel og implementere de nødvendige ændringer på egnede

bygninger, bruge alternative drivmidler (fx biogas og elbiler) og efterspørge grønne løsninger. Investeringerne i et CO2-neutralt København skal gennem fokuserede klimaudviklingsaftaler med regionale virksomheder medvirke til at markedsføre ny viden og nye produkter på det nationale og internationale marked, skabe merværdi for byen i form af øget vækst, flere arbejdspladser og øget livskvalitet for københavnernerne.

SIKRING MOD FREMTIDENS VEJR

Klimaet og vejret har forandret sig og vil fortsat forandre sig i det kommende århundrede. Der vil falde mere og heftigere regn og samtidigt længere tørre perioder. I dag er der særligt i

byområderne skabt så store samfundsværdier, at beskyttelse af områderne mod ekstremvejr kan betale sig selv i tilfælde, hvor det kræver store investeringer. Også København vil blive ramt af de globale ændringer i klimaet. Det viste sommeren 2011 med al tydelighed. Det er derfor vigtigt, at byen er forberedt på fremtidens vejr.

Med Københavns Klimatilpasningsplan, herunder skybrudsplan, er der udstukket en plan for, hvordan byen og københavnernerne bedst muligt sikres mod oversvømmelse. Klimatilpasningen i København skal medvirke til at skabe merværdi for byen i form af øget livskvalitet, nye jobs og medvirke til at markedsføre ny viden og nye produkter på det nationale og internationale marked.

Foto:
Siebuhr

FOKUS PÅ KVALITET

Det er vigtigt, at København forbliver en attraktiv storby for byens stadigt flere borgere og for virksomheder, der ønsker at etablere sig og investere i byen. Samtidig er der nulvækst og loft over kommunernes serviceudgifter. For at opretholde et højt serviceniveau i København, er det derfor nødvendigt at fortsætte bestræbelserne på at nedbringe enhedspriserne på kommunens velfærdsydelser, øge produktiviteten samt at finde langtidsholdbare løsninger, der sikrer kvaliteten i kerneydelsen uden at øge udgifterne.

Derfor har Økonomiforvaltningen i samarbejde med de øvrige forvaltninger udarbejdet analyser af udviklingen i enhedspriser, produktivitet og arbejdstid på kommunens serviceområder.

MERE TID TIL KERNEYDELSEN

Arbejdet med enhedspriser, produktivitet og arbejdstid skal bruges til at identificere barrierer for de ansattes tid til kerneydelsen, herunder uhensigtsmæssige arbejdsgange, mangelfulde styringsredskaber og unødige administrative opgaver på det decentrale niveau. Andre barrierer for kerneydelsen, såsom overenskomster, lokalaftaler og lignende skal ligeledes identificeres. Så der kan skabes et bedre ledelsesrum gennem mere fleksible arbejdstidsaftaler og regler for arbejdstilrettelæggelse. Målet med analyserne er at identificere håndtag, som kan øge medarbejdernes direkte borgertid. De ressourcer, der frigives herved, kan omsættes til effektiviseringer, øget kvalitet og bedre service.

Foto: Woodleywonderwork

Forvaltningerne vil arbejde videre med de potentialer og håndtag, der skal sænke enhedspriserne, øge produktiviteten og den direkte brugertid, som er blevet identificeret i analyserne. Derfor skal Københavns Kommune forsat have fokus på enhedspriser og produktivitet, samt hvorvidt man kan opnå bedre kvalitet

og/eller effektiviseringer inden for gældende regler og aftaler ved bedre arbejdsplanlægning eller ændringer i arbejdstidsaftaler og regler for arbejdstilrettelæggelse.

Derudover skal Københavns Kommune bryde med vanetænkning ved at tænke innovativt og benytte ny teknologi i opgaveløsningen, samt videndele mellem institutioner og forvaltninger, således at beste practice bliver udbredt i kommunen, hvilket kan sænke enhedspriserne, øge produktiviteten og kvaliteten i kerneydelsen.

Foto: Comrade Foot

TILLID SOM STYRINGSPARADIGME – KVALITET Gennem TILLID

Implementering af tillid som styringsparadigme er også et værktøj til at sikre kvalitet i kerneydelsen. Mange ledere og medarbejdere anvender i dag unødvendigt mange ressourcer på at opfylde overflødige krav og uhensigtsmæssige kontrolregimer.

Københavns Kommune vil bestræbe sig på at øge tilliden imellem de forskellige styringsniveauer og dermed reducere omkostninger forbundet med unødvendig overvågning og kontrol, der over tiden er opstået. For at skabe den nødvendige tillid i hele kommunen, er det vigtigt, at man på alle niveauer inddrages i dette arbejde og derigennem tager ejerskab for målsætningen om at koble tillid og faglighed sammen.

Til brug for det politiske niveau vil der derfor blive udarbejdet et "Kodeks for Tillidsbaseret Ledelse", der skal danne grundlag for de politiske drøftelser med arbejdet. Der afholdes den 6. november 2012 et seminar for forskere, medlemmer af BR og af CSO. Ydermere vil arbejdet med tillid til medarbejderne indgå som obligatorisk modul i kommunens ledelsesudviklingsprogrammer. Endelig vil de arbejdspladser, hvor man er lykkedes med at øge kvaliteten gennem tillid, f.eks. ved en mere fleksibel og målrettet arbejdstilrettelæggelse, blive anvendt som cases og foregangseksempler i det videre arbejde. For at sikre fornuftig udnyttelse af eksisterende arbejdstidsaftaler og for at afskaffe aftaler, der står i vejen for en hensigtsmæssig arbejdsplanlægning, udarbejder ØKF en analyse, som fremlægges for ØU i september.

Arbejdet med tillid vil ikke kunne erstatte alle regler eller andre forskrifter. Men der hvor kommunen skal løse komplekse problemstillinger, og hvor man kan opleve, at der kontrolleres for kontrollens egen skyld, vil kontrolregimer og afrapporteringsredskaber søges erstattet af tillid til de enkelte chefer og medarbejdere. Ved at erstatte detailkontrol med tillid kan der blive ryddet op i de mange krav og administrative processer, som vurderes ressourcekrævende og omkostningsfulde.

Grundlæggende handler tillidsbaseret ledelse om at have tillid til fagligheden hos de dygtige og professionelle medarbejdere og ledere i kommunen, og tillid til at de løfter de nuværende og kommende opgaver. Det er essentielt, at der fastlægges klare retningslinjer for hvilke konsekvenser det afstedkommer, hvis man som leder eller medarbejder ikke formår at forvalte den udviste tillid.

GENOPRETNING AF SKOLER OG VEJE

Samtidig med at København i disse år bygger meget nyt, er der også fokus på at prioritere gode og tidssvarende fysiske rammer i kommunens eksisterende bygninger og at få rettet op på et vedligeholdelsesefterslæb for byens veje.

RENOVERING AF SKOLER OG ØVRIGE KOMMUNALE BYGNINGER

Kommunens bygninger danner ramme om mange borgeres hverdagsliv – daginstitutioner og skoler for børnene, sociale tilbud for de udsatte borgere, plejehjem

for byens ældre borgere, samt kultur- og fritidstilbud mv. Der pågår allerede genopretning af flere skoler og sociale døgntilbud, og også idrætsområdet er blevet prioriteret de seneste år. Der vil i de kommende år fortsat være fokus på at sikre attraktive rammer i de københavnske tilbud ved at investere i helhedsrenovering af byens bygninger.

Foto: Dorkstar

Som en del af Københavns 2025-plan har Københavns Ejendomme opgjort behovet for helhedsrenovering af de kommunale bygninger. Helhedsrenovering af kommunens bygninger indebærer, udover almindelig genopretning, at bygningerne kommer til at opfylde nutidige funktionskrav,

og at der samtidig investeres i klimatilpasning og energirenovering samt indeklima og tilgængelighed. Alle sammen tiltag, der vil medvirke til at skabe bedre miljøer i de københavnske tilbud.

GENOPRETNING AF VEJOMRÅDET

Vejområdet er grundlaget for byens liv og betjener utallige trafikanter hver eneste dag året rundt. Det slider på byens veje, broer, cykelstier og fortove, der løbende skal vedligeholdes. Bevillingerne til vedligeholdelsen har i mange år ikke været tilstrækkelige til at fastholde en god tilstand. Der er derfor løbende blevet opbygget et efterslæb, og det betyder, at der i dag ikke kun er behov for at vedligeholde vejområdet, men i høj grad også for at investere i genopretning, der kan bringe tilstanden op på et højere niveau.

Teknik- og Miljøforvaltningen har derfor udarbejdet en genopretningsplan for vejområdet der kortlægger, hvad der skal til for at sikre, at kvaliteten af byens infrastruktur understøtter kommunens visioner og mål på transportområdet. Genopretningsplanen indeholder et overblik over, hvilken tilstand vejområdets enkelte elementer – kørebaner, cykelstier, broer mv. – er i, og hvor stort investeringsbehovet er for at genoprette det enkelte element.

FOKUS PÅ UDSATTE, UNGE OG SUNDHED

SAMMENHÆNGSKRAFT OG BOLIGER I BYEN

København er flere gange udnævnt som en af verdens bedste byer at leve i. Men København er til trods herfor udfordret på sammenhængskraften med betragtelige

sociøkonomiske forskelle mellem de nye byområder og de udsatte byområder.

København har et mål om være en blandet by, så fx unge og ældre, rige og fattige bor side om side i hele byen. De nye almene boliger bliver derfor fremover hovedsageligt opført i de nye byområder, så der overalt i byen er en blanding i ejerformer. Det er hensigten, at der skal opføres et historisk højt antal nye almene boliger i 2013 for at udnytte den lavkonjunktur, som muliggør byggeri af almene boliger i byer, hvor grundpriserne ellers ofte er for høje.

Forsøgsbyggerier under konceptet Almen Bolig+ har vist sig så attraktive, at de tiltrækker beboere, der ellers bor i andre ejerformer. Det er der brug for mere af. Siden efteråret 2011 er der desuden igangsat et ambitiøst arbejde med at udvikle de udsatte byområder, så de i højere grad kommer på niveau med det øvrige København.

København er allerede Danmarks yngste by, og fremover vil endnu flere unge bo i København, og det er en ressource for byen. Derfor arbejder forvaltningerne med at understøtte nybyggeri og skabe lettere tilgang til de eksisterende boliger. De unge skal kunne bo over hele byen og også bidrage til at løfte de udsatte boligområder.

UNGESTRATEGIEN

København har et stærkt ønske om, at københavnernes har et højt uddannelsesniveau, så byen kan blomstre, og de unge har de bedst mulige vilkår for en meningsfuld tilværelse. Derfor støtter København tæt op om

regeringens målsætning om, at 95 pct. af en ungdomsårgang skal starte på en ungdomsuddannelse.

Forvaltningerne Børne- og Ungdomsforvaltningen, Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen, Socialforvaltningen og Kultur- og Fritidsforvaltningen – har siden efteråret 2011 arbejdet på en fælles ungestrategi som skal sikre, at ingen af Københavns unge bliver tabt mellem to stole, selv om de relevante tilbud er forankret i forskellige forvaltninger med forskellige indgange.

En fælles ungestrategi skal give et tydeligt overblik over de tilbud, der eksisterer i dag samtidig med, at tilbuddene kan udvikles på tværs af forvaltninger med øje for både fritidstilbud, ungdomsuddannelse og arbejdsmarkedet.

Foto: Maltesen

MERE KVALITET PÅ BØRNEOMRÅDET

Hver dag bliver cirka 34.000 børn og unge passet i Københavns daginstitutioner, fritidsinstitutioner og klubber. Institutionerne har muligheden for at skabe trygge og læringsparate børn og unge.

Pasningen skal være af høj kvalitet. Den skal sikre en tryk overgang mellem tilbud og klæde børnene på til læring og leg i nye rammer – uanset børnenes sociale baggrund. Dette stiller store krav til det pædagogiske personale og ledere, som skal have de nødvendige redskaber og løbende have deres kompetencer udviklet og tilpasset.

København har fokus på kvaliteten i folkeskolen. I de seneste to budgetaftaler er der fundet midler til at udvide timeantallet hos især eleverne i mellem- og udskoling. I sidste års budgetaftale, blev der desuden afsat midler under faglighedspakken til videreuddannelse af lærerne, to-lærerordninger, flere timer og interaktive tavler. Herudover vil der under Ungestrategien være fokus på

Med fokus på regeringens og kommunens målsætning om, at 95 % af alle elever skal starte på en ungdomsuddannelse, skal der fortsat være initiativer der især styrker de ældre elever og deres overgang fra folkeskolen til ungdomsuddannelse og arbejdsmarkedet. Ungestrategien med fokus på tilbud til unge i alle kommunens forvaltninger, prioriterer netop denne indsats.

MERE KVALITET I ÆLDREPLEJEN

Kvaliteten i den københavnske ældrepleje er generelt høj, hvilket understreges af en høj brugertilfredshed. Københavns Kommune har på en række områder et højere serviceniveau sammenlignet med 6-by kommunerne.

Der er de seneste år blevet afsat midler til bl.a. at oprette forskellige netværksskabende aktiviteter, afsat aktivitetspulje til plejehjem og skabt mere tid til faglig ledelse. For at videreudvikle kvaliteten i den københavnske ældrepleje skal herudover rettes fokus på indsatsområdet Større tryghed. Det handler om mere, bedre og højt professionaliseret hjælp til de allersvageste ældre i kommunen. Dette stiller store krav til alle dele af hjemmeplejen – både sygeplejen og hjemmehjælpen skal have de rette forudsætninger for at kunne yde den bedste støtte og omsorg.

Med den fællesoffentlige digitaliseringsstrategi bliver en stor del af den ældre befolkning udfordret i forhold til at kommunikere elektronisk med kommunen. For at skabe tryghed hos denne gruppe borgere, skal de 65+årige borgeres kendskab og adgang til ydelser og til kommunikation med Københavns Kommune øges.

Mad og måltider er også en væsentlig del af en kvalitetsfyldt pleje, omsorg og behandling. Kommunen har allerede i dag et højt serviceniveau på området gennem et varieret udbud i madmenu, leveringsformer og -tider. Med en ny mad- og kostpolitik sættes der øget

fokus på ældre borgere med nedsat spiseevne, på de sociale rammer omkring måltidet og på økologisk madproduktion.

Foto: Woodleywonderwork

BUDGETTERINGS- FORUDSÆTNINGER

Budgetforslag 2013 bygger på en række forudsætninger angående udviklingen i priser og lønninger.

LØNFORDSÆTNINGER

I budgetforslaget for 2013 er den samlede lønudvikling fra 2012 til 2013, i overensstemmelse med den økonomiske aftale mellem regeringen og kommunerne (KL), forudsat at være på 1,8 pct.

PRISFORUDSÆTNINGER

Der er i budgetforslaget forudsat en prisstigning fra 2012 til 2013 på 1,75 pct., baseret på den prisstigning, der indgår i den økonomiske aftale mellem regeringen og kommunerne (KL).

På baggrund af den økonomiske aftale mellem regeringen og kommunerne (KL) er satsreguleringsprocenten fastsat til 1,6 pct. Overslagsårene i budgetoverslagsårene er pris- og lønudviklingen fastsat til 1,8 pct.

Flerårsbudgettet hviler på en række forudsætninger om pris- og lønudviklingen, statens bloktilskud, renteniveauet samt indkomstskatter mv. Ændringer i disse forudsætninger vil have stor betydning for kommunens økonomiske balance i overslagsårene 2014-2016. Kommunen har kun i meget begrænset omfang mulighed for at påvirke disse forudsætninger, og prognosen for 2014-2016 er derfor forbundet med en vis usikkerhed. Udvalgenes budgetbidrag er beregnet på baggrund af pris- og lønforudsætninger på hhv. 1,75 pct. og 1,8 pct.

Mio. kr. (2013-priser)	Budgetforslag 2013 Netto	Vedtaget Budget 2012 Netto
Revisionen	18	18
Borgerrådgiveren	9	9
Beredskabskommissionen	241	243
Økonomiudvalget	-34.004	-34.229
Kultur- og Fritidsudvalget	1.315	1.604
Børne- og Ungdomsudvalget	10.491	10.094
Sundheds- og Omsorgsudvalget	6.165	6.365
Socialudvalget	6.728	6.867
Teknik- og Miljøudvalget	2.263	2.237
Beskæftigelses- og Integrationsudvalget	6.774	6.791
Københavns Kommune	0	0

HOVEDOVERSIGT

FORSLAG TIL BUDGET 2013 SAMMENHOLDT MED VEDTAGET BUDGET 2012

Mio. kr. (2013-priser)	Budgetforslag 2013	Vedtaget budget 2012
Driftsvirksomhed i alt inkl. refusion	33.236	33.212
0. Byudvikling, bolig- og miljøforanstaltninger	981	998
1. Forsyningsvirksomheder m.v.	-2	-1
2. Transport og infrastruktur	194	233
3. Undervisning og kultur	4.214	4.097
4. Sundhedsområdet	2.552	2.582
5. Sociale opgaver og beskæftigelse	20.560	20.272
6. Fællesudgifter og administration m.v.	4.737	5.031
B. Anlægsvirksomhed i alt	4.687	4.412
0. Byudvikling, bolig- og miljøforanstaltninger	300	571
1. Forsyningsvirksomheder m.v.	2	0
2. Transport og infrastruktur	1.300	1.071
3. Undervisning og kultur	1.389	903
4. Sundhedsområdet	1	28
5. Sociale opgaver og beskæftigelse	965	1.311
6. Fællesudgifter og administration m.v.	730	527
Drifts- og anlægsvirksomhed i alt	37.923	37.624
Finansielle poster		
7. Renter	-172	-166
8. Afdrag på lån	202	205
8. Finansforskydninger	-2.409	-2.398
7. Tilskud og udligning	-9.046	-9.829
7. Skatter	-26.498	-25.435
Finansielle poster i alt	-37.923	-37.624
BALANCE	0	0

FLERÅRSOVERSIGT

FORSLAG TIL BUDGET 2013 SAMT BUDGETOVERSLAGSÅRENE 2014 TIL 2016

	2013			2014		
	Udgifter Mio. kr.	Indtægter Mio. kr.	Netto Mio. kr.	Udgifter Mio. kr.	Indtægter Mio. kr.	Netto Mio. kr.
A. Driftsvirksomhed i alt inkl. refusion	42.692	9.456	33.236	42.375	9.660	32.989
0. Byudvikling, bolig- og miljøforanstaltninger	1.467	486	981	1.456	496	960
1. Forsyningsvirksomheder m.v.	646	648	-2	641	662	-21
2. Transport og infrastruktur	869	675	194	863	690	173
3. Undervisning og kultur	4.427	213	4.214	4.394	218	4.176
4. Sundhedsområdet	2.565	13	2.552	2.546	13	2.533
5. Sociale opgaver og beskæftigelse	27.792	7.232	20.560	27.585	7.388	20.198
6. Fællesudgifter og administration m.v.	4.926	189	4.737	4.889	193	4.696
B. Anlægsvirksomhed i alt	5.162	475	4.687	1.481	136	1.345
0. Byudvikling, bolig- og miljøforanstaltninger	689	389	300	198	112	86
1. Forsyningsvirksomheder m.v.	5	3	2	1	1	1
2. Transport og infrastruktur	1.369	69	1.300	393	20	373
3. Undervisning og kultur	1.389	0	1.389	399	0	399
4. Sundhedsområdet	1	0	1	0	0	0
5. Sociale opgaver og beskæftigelse	975	10	965	280	3	277
6. Fællesudgifter og administration m.v.	734	4	730	211	1	209
Pris- og lønstigning vedr. hovedkonto 0-6	0	0	0	1.279	286	1.002
C. Renter (hovedkonto 7)	115	287	-172	113	285	-172
D. Finansforskydninger	-2.409	0	-2.409	496	0	496
E. Afdrag på lån	202	0	202	202	0	202
A + B + C + D + E + p/l i alt	45.762	10.218	35.544,0	45.946	10.367	35.861
F. Finansiering	1.532	37.076	-35.544,0	1.476	37.911	-36.434,7
8. Forskydninger i langfristet gæld (lånoptag)	0	0	0	0	0	0
7. Tilskud og udligning	961	10.007	-9.046	943	10.185	-9.243
7. Skatter	571	27.069	-26.498	534	27.726	-27.192
BALANCE	47.294	47.294	0	47.423	48.278	-573

FLERÅRSOVERSIGT

FORSLAG TIL BUDGET 2013 SAMT BUDGETOVERSLAGSÅRENE 2014 TIL 2016

	2015			2016		
	Udgifter Mio. kr.	Indtægter Mio. kr.	Netto Mio. kr.	Udgifter Mio. kr.	Indtægter Mio. kr.	Netto Mio. kr.
A. Driftsvirksomhed i alt inkl. refusion	42.756	9.470	33.286	43.142	9.556	33.586
0. Byudvikling, bolig- og miljøforanstaltninger	1.469	487	982	1.482	491	991
1. Forsyningsvirksomheder m.v.	647	649	-2	653	655	-2
2. Transport og infrastruktur	870	676	194	878	682	196
3. Undervisning og kultur	4.434	213	4.220	4.474	215	4.258
4. Sundhedsområdet	2.569	13	2.556	2.592	13	2.579
5. Sociale opgaver og beskæftigelse	27.834	7.243	20.591	28.085	7.308	20.777
6. Fællesudgifter og administration m.v.	4.933	189	4.744	4.978	191	4.787
B. Anlægsvirksomhed i alt	350	32	318	259	24	235
0. Byudvikling, bolig- og miljøforanstaltninger	47	26	20	35	20	15
1. Forsyningsvirksomheder m.v.	0	0	0	0	0	0
2. Transport og infrastruktur	93	5	88	69	3	65
3. Undervisning og kultur	94	0	94	70	0	70
4. Sundhedsområdet	0	0	0	0	0	0
5. Sociale opgaver og beskæftigelse	66	1	66	49	1	48
6. Fællesudgifter og administration m.v.	50	0	50	37	0	37
Pris- og lønstigning vedr. hovedkonto 0-6	1.940	428	1.512	2.641	583	2.058
C. Renter (hovedkonto 7)	114	342	-228	111	264	-153
D. Finansforskydninger	1.653	467	1.186	320	0	320
E. Afdrag på lån	202	0	202	202	0	202
A + B + C + D + E + p/l i alt	47.015	10.739	36.276	46.674	10.426	36.248
F. Finansiering	1.552	39.360	-37.807,7	1.631	40.711	-39.080,7
8. Forskydninger i langfristet gæld (lånoptag)	0	0	0	0	0	0
7. Tilskud og udligning	1.025	10.709	-9.683	1.071	11.224	-10.153
7. Skatter	527	28.651	-28.124	560	29.487	-28.928
BALANCE	48.567	50.099	-1.532	48.305	51.137	-2.832

FORSLAG TIL BUDGET 2013

DESIGN:

Økonomiforvaltningen
Center for Økonomi

FORSIDE FOTO:

Johannes Andersen

KØBENHAVNS KOMMUNE 2013